

STATISZTIKAI MÓDSZERTANI FÜZETEK, 44

**A MAGYAR KÜLKERESKEDELMI
TERMÉKFORGALMI STATISZTIKA
MÓDSZERTANA**

**KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL
Budapest, 2005**

© Központi Statisztikai Hivatal

Készült a Központi Statisztikai
Hivatal
Külkereskedelem-statisztikai főosztályán

ISSN 0231–0554
ISBN 963 215 894 6

Főosztályvezető:
Kelecsényiné Gáspár Katalin

Szerkesztő:
Csizmazia Sándor

Közreműködők:
Bassó Lídia
Baghy Eleonóra
Gerencsér Ákos
Magyarszéky Zsolt
Siketné Krisztik Cecília

A kiadvány megrendelhető:
KSH Statisztikai szolgáltatások osztályán
1024 Budapest, Keleti Károly u. 5–7.
Telefon: 345-6570, fax: 345-6699
E-mail: marketing.ksh@office.ksh.hu

A kiadvány megvásárolható:
KSH Statisztikai Szakkönyvesbolt
1024 Budapest, Keleti Károly u. 10.
Telefon: 212-4348

Információs szolgálat: 345-6789, fax: 345-6788

Internet: <http://www.ksh.hu>

Másodlagos publikálás csak a forrás megjelölésével történhet!
A kiadvány kialakítása egyedi, annak tördelési, grafikai, elrendezési és megjelenési megoldásai a KSH tulajdonát képezik. Ezek átvétele, alkalmazása esetén a KSH engedélyét kell kérni.

TARTALOM

BEVEZETÉS	5
1. A KÜLKERESKEDELMI TERMÉKFORGALMI STATISZTIKA NEMZETKÖZI ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	6
1.1. NEMZETKÖZI SZERZŐDÉSEK	6
1.2. EURÓPAI UNIÓS JOGSZABÁLYOK.....	6
1.3. NEMZETKÖZI MÓDSZERTANI KIADVÁNYOK.....	7
1.4. SZÁMBAVÉTELI RENDSZEREK	7
1.5. NEMZETKÖZI OSZTÁLYOZÁSOK.....	8
2. A MAGYAR KÜLKERESKEDELMI TERMÉKFORGALMI STATISZTIKA MÓDSZERTANA	9
2.1. HAZAI JOGSZABÁLYOK.....	9
2.2. A MEGFIGYELÉS KÖRE	9
2.3. A MEGFIGYELÉS IDŐSZAKA.....	11
2.4. ÜGYLETTÍPUSOK	11
2.5. ÉRTÉKELÉS.....	14
2.6. MENNYISÉG.....	15
2.7. PARTNERORSZÁGOK.....	15
3. ADATGYŰJTÉS ÉS AZ ADATOK FELDOLGOZÁSA	16
3.1. AZ ADATOK FORRÁSA, ADATSZOLGÁLTATÓK	16
3.2. ADATELLENŐRZÉS, ÉRVÉNYESSÉGI, HIHETŐSÉGI VIZSGÁLAT	17
3.3. GYŰJTÖTT ÉS BECSÜLT ADATOK, A BECSLÉSI FOLYAMAT	17
3.4. INDEXSZÁMÍTÁSOK.....	18
4. TÁJÉKOZTATÁS.....	20
4.1. A TÁJÉKOZTATÁS RENDJE.....	20
4.2. REVÍZIÓS POLITIKA	21
4.3. ADATBÁZISOK.....	21
4.4. AZ EURÓPAI UNIÓS ÉS A HAZAI PUBLIKÁCIÓKBAN SZEREPLŐ ADATOK ELTÉRÉSEI	22
A KSH MÓDSZERTANI KIADVÁNYSOROZATAIBAN EDDIG MEGJELENT KÖTETEK	24
MELLÉKLETEK.....	27
A KOMBINÁLT NÓMENKLATÚRA (CN)	
B EGYSÉGES KÜLKERESKEDELMI TERMÉKJEGYZÉK (SITC)	
C FORGALOMBÓL KIZÁRT TERMÉKEK	
D A TAGÁLLAMOK STATISZTIKAI TERÜLETE	
E LEGGYAKORIBB VÁMELJÁRÁSOK	
F EGYSÉGES VÁMOKMÁNY	
G INTRASTAT-KÉRDŐÍV	

Bevezetés

A termékek és a szolgáltatások nemzetközi kereskedelme a mögöttünk hagyott évtizedekben dinamikusan fejlődött, ma már alapvető hatást gyakorol a nemzetgazdaságok működésére, fejlődésére és a mindennapi életre. A külkereskedelem-statisztika célja a felhasználók – a kormányzat, az ipari és kereskedelmi vállalkozások, a hazai és nemzetközi szervezetek, a kutatók és a közvélemény – adatigényeinek kielégítése.

A külkereskedelmi statisztika összeállítása a nemzetközi gyakorlatban az ENSZ-ajánlások alapján történik, amelyek meghatározzák – többek között – a megfigyelendő termékek körét, az értékelési alapelveket, az elszámolandó ügyletek típusát. Ugyanakkor többféle számbavételei rendszer alkalmazhatóságát ismerik el, és ez jelentős eltérést okozhat a nemzetközi adatok összehasonlításánál.

A magyar külkereskedelmi termékforgalmi statisztika az Európai Unióhoz történő csatlakozást, 2004. május 1-jét megelőzően a vámokmányokból származó adatokon alapult. Azt követően két alrendszer – az Extrastat és az Intrastat – segítségével mérjük a külföldi és belföldi forgalmazók közötti és a határátlépést fizikailag is megvalósító termékmozgásokat. A terminológia eltér az Unión kívüli országokkal folytatott (Extrastat), illetve a tagországok közötti kereskedelemre (Intrastat) vonatkozóan. A nem tagországokkal kötött ügyletek esetében a hagyományos – és a teljes forgalomra is vonatkozó – *import* és *export* fogalom pár, míg az Európai Unión belüli kereskedelemmel kapcsolatban a *beérkezés* és a *kiszállítás* használatos.

A jelen módszertani füzet a termékek külkereskedelmének megfigyelésére koncentrálna, ezért a külkereskedelem fogalmát a termékforgalomra értelmezzük. Mivel a termékek mellett a szolgáltatások külkereskedelme is egyre jelentősebb méreteket ölt, annak módszertanáról külön kiadványban adunk számot.

Kiadványunk a magyar külkereskedelmi termékforgalmi statisztika jelenlegi rendszerét írja le. A termékeket, az árukat és a javakat ebben a módszertani füzetben – a gördülékenyebb stílus kedvéért – azonos fogalmakként használjuk.

1. A külkereskedelmi termékgazdálkodási statisztika nemzetközi összefüggései

A külkereskedelmi termékgazdálkodási statisztika módszertanát a következőkben ismertetett nemzetközi szerződések, európai uniós jogszabályok és módszertani kiadványok határozzák meg.

1.1. Nemzetközi szerződések

- A Kiotói Egyezmény (*Kyoto Convention, 1973*), pontosabban annak mellékletei foglalkoznak az áruk belföldi felhasználásra történő határátlépésének, raktározásának, a vámmentes területeknek, a változatlan állapotban történő újrabehozatalnak, a végleges kivitelnek stb. a meghatározásával, tehát azokkal a fogalmakkal, amelyek alapvetőek a külkereskedelmi-statisztika számára.
- Az Általános Kereskedelmi és Vámtarifai Egyezmény (*General Agreement on Tariffs and Trade, GATT, 1947, 1994*) mellett, hogy szabályozza a kereskedelmi viták rendezésének kereteit, az alkalmazható kereskedelempolitikai és más támogatási eszközöket, a külkereskedelmi termékgazdálkodási statisztika módszertana szempontjából fontos, a vámcélú értékelésre, a szabadkereskedelmi területekre, a határforgalomra, a származásra, az ún. kereskedelmi jelenlétre vonatkozó normákat tartalmaz.
- A Vámérték Megállapításáról szóló Egyezmény (*Agreement on Valuation, 1981*) az exportőr és importőr érdekeire figyelemmel határozza meg azokat a szabályokat, módszereket, amelyeket a vámhatóságok az áru értékelésével kapcsolatban alkalmazhatnak.

1.2. Európai uniós jogszabályok

- Az Európai Unió alapszerződése (285. cikkely) a statisztika előállításával kapcsolatban elfogulatlanságot, megbízhatóságot, tárgyilagosságot, tudományos függetlenséget, költséghatékonyságot, statisztikai adatvédelmet ír elő, valamint rögzíti azt is, hogy a gazdasági szereplők számára nem okozhat túlzott terheket.
- Az EU statisztikáról szóló törvénye, a 322/1997/EK-tanácsi rendelet szabályozza a közösségi és nemzeti statisztikák kapcsolatát, a közösségi statisztikai tevékenység alapelveit, működését.
- A Közösség és tagállamainak a nem tagállamokkal folytatott termékgazdálkodására vonatkozó statisztikáról szóló 1172/1995/EK Európai tanácsi rendelet (végrehajtási rendelete a 1917/2000/EK-bizottsági rendelet) a vámjogszabályokkal összhangban az Egységes Vámokmánya alapozza az információgyűjtést.
- A tagállamok közötti termékgazdálkodásra vonatkozó statisztikáról szóló 638/2004/EK Európai parlamenti és tanácsi rendelet (végrehajtási rendelete az 1982/2004/EK-bizottsági rendelet), amely az 1993-tól érvényben lévő szabályozást váltotta fel, 2005. január 1-jétől hatályos. A szabályok szerint a havi adatok gyűjtése közvetlenül a vállalatoktól történik. A rendszer szorosan kapcsolódik az áfarendszerhez, amely információt szolgáltat a külkereskedelmi forgalmat lebonyolító szervezetekről.

- A közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK-tanácsi rendelet (végrehajtási rendelete a 2454/93/EGK-bizottsági rendelet) módosító rendeleteikkel együtt képezik az alapját a vámeljárásoknak.
- A 2658/87/EGK-tanácsi rendelet szabályozza a vám- és statisztikai terméknomenklátúrát,
- a 2032/2000/EK-tanácsi rendelet pedig a földrajzi osztályozást.

1.3. Nemzetközi módszertani kiadványok

A külkereskedelem-statisztika világszintű módszertani útmutatója az ENSZ Statisztikai Osztályának gondozásában jelenik meg. Módszertani kézikönyve több szervezet, így az Eurostat közreműködésével és szakértők bevonásával készül, végső változatát az ENSZ Statisztikai Bizottsága hagyja jóvá. Az Eurostat szintén kibocsát módszertani kézikönyveket.

A külkereskedelem-statisztika legfontosabb útmutatója, kézikönyvei:

- Nemzetközi termékgazdálkodási statisztika: Fogalmak és definíciók (*International Merchandise Trade Statistics: Concepts and Definitions Rev. 2*, 1998) című, az ENSZ Statisztikai Osztálya által kiadott módszertani ajánlás és az ehhez kapcsolódó
- Adat-összeállítói Kézikönyv (*Compilers Manual*, 2004), valamint
- az Eurostat Intrastat Adat-összeállítói Kézikönyve (*Tutorial Intrastat Compilers Manual*, 2003) és
- az Eurostat által időről időre kibocsátott Felhasználói Kézikönyv (*User Guide*).

1.4. Számbavételi rendszerek

A nemzetközi termékgazdálkodási statisztika célja az ország területére belépő, illetve az onnan kilépő termékek megfigyelése. Az a terület, amelyre vonatkozóan a statisztikai adatgyűjtés folyik – vagyis az ország statisztikai területe – megegyezhet az ország gazdasági területével¹ vagy annak egy részével. Ennek megfelelően a statisztikák összeállítására kétféle számbavételi rendszer használatos: a general trade és a special trade rendszer.

A **general trade rendszerben** a behozatal magában foglalja a statisztikát készítő ország gazdasági területére belépő, a kivitel pedig az azt elhagyó valamennyi terméket.

A **special trade rendszerben** a statisztika csak a szabad forgalmazású területre belépő és azt elhagyó termékek forgalmát tartalmazza, azaz a vámraktárakba és vámszabad területekre behozott, majd onnan kivitt termékek – az aktív feldolgozás vagy vámfelügyelet melletti feldolgozás keretében szállított áruk kivételével – nem tartoznak a külkereskedelmi termékgazdálkodásba.

---

¹ Gazdasági terület: az ország kormánya által igazgatott földrajzi terület, amely tartalmazza a szabad forgalmazású területet, a vámszabad területet, a vámraktárakat és más, vámmellenőrzés alatt lévő területeket is.

Az Európai Unió külkereskedelmi termékforgalmi statisztikája a tagállamoknak az Unión kívüli országokkal folytatott kereskedelmét váminformációk alapján méri, a tagállamok közötti forgalmat belső forgalomnak tekinti.

1.5. Nemzetközi osztályozások

A külkereskedelmi termékforgalmi statisztika kétféle szemléletű termékosztályozást és az országok földrajzi osztályozási rendszerét használja.

A Vám-együttműködési Tanács 1983-ban fogadta el a **Harmonizált rendszer** (HS) nomenklatúrát, a vonatkozó nemzetközi konvenció 1988. január 1-jén lépett hatályba. A mintegy 6 ezer tételt tartalmazó nomenklatúrát hat évente vizsgálják felül, jelenleg a 2000. évi módosítás van érvényben. A Harmonizált rendszer hat számjegyen részletezett vám- és statisztikai nomenklatúra, amely a termékeket elsősorban alapanyaguk szerint rendezi. Az osztályozás feldolgozottságuk foka szerint nyersanyagokat, feldolgozatlan termékeket, félkész termékeket és késztermékeket különböztet meg. A csoportosítást olyan jellemzőkre alapozza, melyek egyszerűen, lehetőleg pusztán megsejtelés útján felismerhetők.

Az Európai Unióban gazdasági és kereskedelempolitikai célokból 1988-ban saját osztályozást vezetett be. A **Kombinált nomenklatúra** (CN) a HS tételeit nyolc számjegyen az Unión belüli vám- és kereskedelempolitikai, valamint külkereskedelemszisztematikai igényeknek megfelelően tovább részletezi. Öt, hierarchikusan szervezett szinten mintegy tízezer nyolcjegyű alszámot tartalmaz. A CN a HS szöveges részét is teljes egészében átveszi. A konkrét termékbesorolások elősegítése céljából a HS-tételekhez készült magyarító jegyzetekhez további – a CN-alszámokra vonatkozó – kiegészítő jegyzetek készültek. A CN-t az EU évről évre módosítja, hogy lépést tartson a technikai változásokkal és a kereskedelem szerkezetének módosulásával. Az áruosztályok és kétszámjegyű árucsoportok felsorolását ld. az „A” mellékletben.

Az ENSZ **Egységes külkereskedelmi termékjegyzék** nomenklatúrája a gazdasági elemzések számára alkalmasabb termék kategóriákat alkalmaz. A nomenklatúra a termékeket azok feldolgozottsági foka, felhasználási lehetősége és világpiaci jelentősége szerint rendszerezi, jelenleg harmadik, átdolgozott változata (SITC Revision 3) van érvényben. A 2-számjegyű főcsoportok megnevezését ld. a „B” mellékletben.

A külkereskedelemszisztematika a partnerországok meghatározására, az országok és a földrajzi területek besorolására szolgáló **Földrajzi osztályozási rendszert** használja. A nomenklatúra alapja ENSZ-szabvány, a tagállamok ennek európai uniós változatát alkalmazzák. Az osztályozást szükség esetén revideálják a geopolitikai változásoknak megfelelően.

2. A magyar külkereskedelmi termékgazdasági statisztika módszertana

A magyar külkereskedelmi-statisztika az előzőekben ismertetett nemzetközi keretek között készül, füzetünk további részében a jelenlegi hazai módszertani szabályozást részletezzük. A módszertanban az előző 15 év során végrehajtott változásokat az adatbázisokról szóló 4.3. sz. fejezetben ismertetjük.

2.1. Hazai jogszabályok

- A statisztikai adatgyűjtéseket és adatátvételeket a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény és annak végrehajtási rendelete (170/1993 (XII. 3.) kormányrendelet) szabályozza, és az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programról (OSAP) szóló évente kibocsátott kormányrendelet rendeli el. A külkereskedelmi-statisztikai adatátvételek és adatgyűjtések a következők:
  - 1475 Egységes vámokmányexport
  - 1476 Egységes vámokmányimport
  - 2010 Intrastat-kiszállítás
  - 2011 Intrastat-kiszállítás egyszerűsített
  - 2012 Intrastat-beérkezés
  - 2013 Intrastat-beérkezés egyszerűsített

- A Vámkódex hazai érvényesülését segíti elő a közösségi jog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény és a közösségi vámjog végrehajtásának részletes szabályairól szóló 15/2004. (IV. 5.) PM-rendelet.

2.2. A megfigyelés köre

A külkereskedelmi termékgazdasági statisztika **terméknek** tekinti a mozgatható javakat, vagyis az olyan árukat, amelyek az egyik földrajzi területről a másikra szállíthatók. Ugyanakkor egyes árukat, illetve ügyleteket a külkereskedelmi termékgazdasági statisztika **kizár** a megfigyelés köréből. Ezek listáját a „C” melléklet tartalmazza.

A hazai külkereskedelmi termékgazdasági statisztika a special trade számbavételi rendszert alkalmazza, tehát a vámraktárakon és vámszabad területeken keresztül lebonyolított – a termék állapotát változatlanul hagyó – forgalom nem része a külkereskedelmnek. Ha azonban vámraktárban vagy vámszabad területen sor kerül a termék feldolgozására, akkor a termékgazdasági statisztika – a javítást kivéve – tartalmazza a forgalmat.

A csatlakozást megelőzően az **ipari vámszabad területeken** import anyagok és alkatrészek felhasználásával történő exportcélú termék-előállítás, illetve szolgáltatótevékenységet végeztek. E területek külfölddel lebonyolított forgalmát a statisztika tartalmazta. Az ipari vámszabad területek az EU-hoz való csatlakozással összefüggésben megszűntek.

Magyarország **statisztikai területe** (az alkalmazott számbavételi rendszernek megfelelően) a vámbelföldet foglalja magában, mely területen a külföldről behozott termékek szabad forgalomban vannak, illetve aktív vagy vámfelügyelet melletti feldolgozás vámeljáras alatt állnak.

A **külföld** területéhez tartoznak az ország statisztikai területén kívül eső területek: az ország államhatárán kívüli területek (nemzetközi területek, külföldi államok területei az ország államhatárán kívüli magyar érdekeltségek területeinek kivételével), az ország államhatárán belül létesített külföldi érdekeltségek területei, valamint a vámraktarak, a kereskedelmi vámszabad területek és a tranzitterület.

A **vámszabad területek** és **vámraktarak** (közvámraktarak és magánvámraktarak) Magyarország vámterületének a vámhatóság által kijelölt részei vagy a vámterület többi részétől elkülönült helyiségei, ahol a – jellemzően – nem közösségi áruk a behozatali vámok kiszabása és a kereskedelempolitikai intézkedések szempontjából – szabad forgalomba bocsátásukig vagy más vámeljáras alá vonásukig – vámterületen kívül lévőeknek tekintendők. A vámraktárban az árukön az ún. szokásos kereskedelmi műveletek (pl. átrakás, raktározás, állagmegőrzés, kiserelés, szállításra való előkészítés) elvégezhetők más vámeljáras alá vonási kötelezettség nélkül. Feldolgozási műveletek végzéséhez a termékeket már új – aktív vagy vámfelügyelet melletti feldolgozási – vámeljáras alá kell vonni. Közösségi áruk nem tárolhatók be közvetlenül vámszabad területre és vámraktárba (kivételt képeznek egyes pénzügyi szabályozással érintett mezőgazdasági termékek, amelyeket csak tényleges kivitel esetén kell az exportban elszámolni).

A **tranzitterület** a nemzetközi közforgalmú repülőtér elkülönített része, amely az átutazó személyek várakozására és az átszállítás alatt lévő áruk, postai küldemények, poggyász tárolására szolgál, továbbá a nemzetközi személyszállítást végző vízi jármű fedélzete az első hazai kikötőbe érkezés előtt, illetve a hazai kikötő elhagyása után.

Az Unión kívüli forgalmat a statisztika a termék vámjogi helyzetének megváltozása alapján figyeli meg. Vámjogi helyzetük alapján a termékek **közösségi**² és **nem közösségi áruk** lehetnek. A tagállamokkal folytatott kereskedelemben – az aktív és vámfelügyelet melletti feldolgozási eljárás alatt lévő termékeket kivéve – közösségi áruk vesznek részt. Harmadik országból nem közösségi áruk érkeznek, illetve korábban aktív vagy vámfelügyelet melletti feldolgozás alatt állt nem közösségi áruk vagy szabad forgalmazásban lévő közösségi termékek távoznak. A kilépéssel ez utóbbiak vámjogi helyzete megváltozik.

A vámeljárasok fontos információt nyújtanak annak eldöntéséhez, hogy a megfigyelés kiterjed-e az adott ügyletre vagy sem. A leggyakrabban alkalmazott vámeljárasok ismertetése az „E” mellékletben található.

---

² A külkereskedelem-statisztikában – összhangban a vámszabályokkal – a közösségi áruk a Közösség területén szabad forgalomban lévő áruk, előállításuk helyétől függetlenül.

A **behozatal** Magyarország statisztikai területére hazai rendeltetéssel, az Európai Unió kívüli országból beszállított és szabad forgalomba bocsátott, valamint a tagállamokból beérkezett termékeket tartalmazza. A tranzitforgalom nem része a behozatalnak. A statisztika importként veszi figyelembe az aktív- és a vámfelügyelet melletti feldolgozásra beszállított termékek forgalmát is, ezért ha az eljárás befejezését követően a termékeket szabad forgalomba bocsátják – a kétszeres elszámolás elkerülése érdekében – azokat már nem kell beszámítani a forgalomba.

A **kivitel** Magyarország statisztikai területét hazai feladással, kiviteli eljárásban, aktív- vagy vámfelügyelet melletti feldolgozás utáni újrakiviteli és a passzív feldolgozási eljárásban elhagyó, valamint más tagállamba kiszállított termékeket tartalmazza. A tranzitforgalom nem része a kivitelnek.

Az Európai Unió belüli kereskedelemmel kapcsolatban behozatal vagy kivitel helyett az uniós terminológiában – mint azt a bevezetőben már említettük – a *beérkezés* és a *kiszállítás* használatos, de a hazai publikációk e fogalmakat nem alkalmazzák.

2.3. A megfigyelés időszaka

A statisztika a forgalmat havonta figyeli meg.

Az Európai Unió kívüli forgalom megfigyelésekor azt a napot kell figyelembe venni, amikor a vámhatóság a vámokmányt elfogadja.

Az Intrastatban a közösségi termékmozgásokat abban a hónapban kell regisztrálni, amelyben az áruk az adatszolgáltató vállalkozáshoz beérkeztek, illetve azokat onnan kiszállították. Ezen információ hiányában a szerződés (szállítási feltétel szerinti) teljesítésének hónapja a mérvadó.

2.4. Ügylettípusok

A külkereskedelmi termékforgalmi statisztika az ügyletek osztályozásánál figyelembe veszi a nemzeti számlák és a fizetésimérleg-statisztika igényeit, ezért a külkereskedelmi tranzakciókat abból a szempontból is vizsgálja, hogy a külföldi és a hazai forgalmazó közötti ügylet tulajdonosváltással jár-e, és ellenszolgáltatás fejében hajtják-e végre. A két jellemző alapján a tranzakciók a következőképpen osztályozhatók:

- A külkereskedelmi termékforgalmi statisztikába tartozó ügyletek döntő többsége tulajdonosváltással járó és pénzügyi, vagyoni eszközökkel ellentételezett ügylet.
- A tulajdonosváltással járó, de ellentételezés nélküli ügyletek közé tartoznak a segélyek, adományok, valamint a visszárúval kapcsolatos ügyletek.
- Nem jár tulajdonosváltással, de ellentételezett tranzakció a bér munka-konstrukció keretében történő termékszállítás.

- Tulajdonosváltás és ellentételezés sem történik például a külföldre irányuló vagy onnan érkező raktárkészlet mozgása esetében. (Ezt az ügyletet csak a közösségi forgalom esetén figyeljük meg.)

A külkereskedelmi termékforgalmi statisztikában megfigyelt tranzakciók osztályozása

1. sz. táblázat

A főbb tranzakciók	A tranzakciók részletezése
1. A tulajdonjog pénzbeli vagy egyéb ellenszolgáltatás fejében történő tényleges vagy szándékolt átruházásával járó ügyletek (a 2, 7 és a 8-as pontokban felsorolt ügyletek kivételével)	11. Végleges eladás és vétel 12. Bizományba vagy kereskedelmi ügynöknek, kipróbálásra átadott áruk 13. Barterárúk 14. Értékesítés magánszemélynek 15. Pénzügyi lízing 16. <u>Tárgyi apport</u> 17. <u>Reexport</u>
2. Visszárúk az eredeti ügylet 1-es pont alatt történt bejegyzése után; termékek térítésmentes pótlása	21. Visszárú 22. Visszárúk pótlására szállított termékek 23. Vissza nem küldött termékek pótlása
3. Tulajdonosváltással járó, de fizetés vagy egyéb ellenszolgáltatás nélküli ügyletek	31. Részben vagy teljesen az EU által finanszírozott segélyprogramok keretében szállított termékek 32. Egyéb általános kormányzati segélyszállítmányok 33. Egyéb segélyszállítmányok (magánszemélyek, nem kormányzati szervezetek) 34. Egyéb
4. Bér munkára szállított termékek (a 7-es kódhoz tartozók kivételével)	41. Bér munkára szállított termékek
5. Bér munka után szállított termékek (a 7-es kódhoz tartozók kivételével)	51. Bér munka elvégzése után szállított termékek 59. <u>Maradék, hulladék</u> ³
7. Közös védelmi vagy más kormányközi programok keretében szállított áruk (pl.: Airbus)	
8. Építkezéshez, más építőipari tevékenységhez szállított építőanyagok, berendezések	81. <u>Egy évnél rövidebb tartamú szerződés esetén</u> 82. <u>Egy évnél hosszabb tartamú szerződés esetén</u>
9. Egyéb tranzakciók	91. <u>Indirekt kereskedelem</u> 92. <u>Raktárkészlet mozgása az áfaraktárt kivéve</u> 93. <u>Áfaraktár mozgása</u> 94. <u>Egyéb tranzakciók</u>

A táblázatban az aláhúzás a csak az Intrastatban szereplő kódokat mutatja. A többi kód közös a két rendszerben.

A **normál tranzakciók** (végleges vétel és eladás) az ellenérték fejében végzett, tulajdonosváltással járó ügyleteket tartalmazzák. Az Intrastatban e tranzakciók közé tartoznak az ún. vevői készlettel kapcsolatos termék szállítások is: egy szerződéses partner részére kivitt vagy beszállított, raktárban elhelyezett termékeket felhasználáskor (raktárból történő kivételkor) számoljuk el.

A nagy értékű, **kipróbálásra** és **megtekintésre** kivitt és behozott áruk (pl.: ékszer) és a bizományosi konstrukcióban eladott termékek esetén a szállítás – jellemzően – megelőzi a tulajdonosváltást.

³ A maradék, hulladék visszaszállítását egyéb módon az Extrastat is megfigyeli.

A **bartermegállapodás** keretében beszállított és kivitt termékek esetében az ellenértéket nem pénzben, hanem termékben fejezik ki. A barterügyletben értékesített, vásárolt terméket piaci áron kell értékelni, ennek érdekében azonos vagy helyettesítő termék árát, ezek hiányában becsült értéket kell alkalmazni.

A **tárgyiapport**-ügylet a gazdasági társaság részére nem pénzbeli betétként, ellenszolgáltatás nélkül nyújtott termékek forgalma, amelyet a megszerzett részesedés névértékén kell értékelni.

A **pénzügyi lízing** esetében a szerződés megkötésével a bérlőt illetik meg a termékkel kapcsolatos jogok, jutalékok, valamint őt terheli a kockázat és a felelősség. A bérlő a tulajdonjogot legkésőbb az utolsó törlesztőrészlet kiegyenlítésével, illetve a szerződés lejártával megszerzi, vagy ekkor számára a bérbe adó vételi jogot biztosít. A gyakorlatban a pénzügyilízing-ügylet – az egy évnél hosszabb lejáratú lízingszerződés keretében szállított termékek forgalma – a termékforgalom része, míg az egy évnél rövidebb lejáratú **operatív lízinget** a szolgáltatás külkereskedelemben kell elszámolni.

A **magánszemélynek történő értékesítés** a távolsági eladást tartalmazza: az interneten, email-ben, katalógus alapján másik országból megrendelt termékek. Ha az eladó gondoskodik a termék kiszállításáról, akkor a termékforgalom részét képezi, ha magánszemély szállítatja ki, akkor a turizmus (szolgáltatás- külkereskedelem) része.

A **reexport** háromoldalú ügylet, azaz termék eladási célú vétele nem rezidenstől, majd értékesítése nem rezidensnek, amelyben a közbülső szereplő kereskedelmi szolgáltatást nyújt. Az ügylet megfigyelését a szolgáltatás- külkereskedelmi statisztika végzi, gyakorlati okokból azonban a termékforgalmi statisztika is tartalmaz reexportnak minősíthető tételeket. A termékforgalmi statisztika ilyen ügyletet akkor figyel meg, ha továbbértékesítési céllal a tagállamból behozott vagy harmadik országból beszállított és szabad forgalomba bocsátott árut átmenetileg Magyarországon (vámelföldön) beraktározzák. A két statisztikai megfigyelés között módszertanilag nincs átfedés.

A **visszárú** a minőségi kifogás vagy más, előre nem látható ok (pl. a szerződés meghiúsulása) miatt a kivitel után belföldre visszaszállított, illetve a behozatal után külföldre visszaszállított termékek forgalma.

A kormányzat által nyújtott **segélyek** tulajdonváltással járó, de ellenérték nélküli ügyletek. Ide tartoznak az egyéb szervezetek által nyújtott élelmiszer- és más humanitárius segélyek.

A **bérmunka**ügyletnél tulajdonosváltás nélkül történik az anyag (azaz a megmunkálás céljából ki- vagy beszállított anyag, alkatrész, félkész termék), valamint a késztermék mozgása a megrendelő és a feldolgozó között. A külkereskedelem-statisztika bruttó módon számolja el az ügyletet, figyelembe veszi az anyagforgalmat és a feldolgozás utáni késztermékkivitt vagy -behozatalt. A késztermék értéke tartalmazza a tulajdonos által rendelkezésre bocsátott anyagot (beleértve a feldolgozás utáni maradékot is) és a hozzáadott értéket, amely a bérmunkadíj, valamint a feldolgozó által hozzáadott és felhasznált segédanyagok és alkatrészek értéke. A bérmunkadíj a megmunkálás pénzbeli vagy természetbeni ellenértéke, a bérmunka maradéka, hulladéka, a megmunkálás során fel nem használt anyagok, illetve a keletkezett hulladékok, melléktermékek. A 4. kód az ügyletet megelőző, az 5. kód az ügyletet követő ter-

mékáramlást tartalmazza. A külkereskedelem-statisztika a bér munka két fajtáját különbözteti meg:

- Az **aktív bér munka-forgalom** a külföldi megrendelő tulajdonában lévő anyagon, alkatrészen, félkész terméken vállalás szerződés alapján végzett megmunkálás céljából behozott, valamint a tevékenység befejezése után a megrendelő rendelkezései szerint külföldre visszazállított, vagy belföldön maradt, teljes értéken számba vett termékek forgalma.
- A **passzív bér munka-forgalom** a belföldi megrendelő tulajdonában lévő anyagon, alkatrészen, félkész terméken vállalás szerződés alapján végzett megmunkálás céljából kivitt, valamint a tevékenység befejezése után visszazállított vagy külföldön maradt, teljes értéken elszámolt termékek forgalma.

A **közös védelmi vagy más kormányközi programok keretében szállított áruk** lényegében a bér munkaügyletekhez hasonló tranzakciók, kiemelésüket a közös célú projektek figyelemmel kísérése indokolja.

Az **anyagok, berendezések építkezésekhez, építési vagy műszaki szerződés keretében** történő kiszállításának és beérkezésének külön ügyletkódon való kiemelését a szolgáltatás-kereskedelmi statisztikával való összhang megteremtése indokolja, az építési tevékenységet ugyanis a szolgáltatások között bruttó értéken kell elszámolni.

Az egyéb tranzakciók – a határátlépéssel egyidejűleg – tulajdonosváltással nem járó és ellentételezés nélküli ügyleteket tartalmaznak. Ebbe a csoportba tartozó ügylet az ún. **indirekt kereskedelem** (export vagy import), amely esetében a vámkezelés (kiviteli vagy a szabad forgalomba bocsátási eljárásban) másik tagállamban történik, amelyet megelőz vagy követ egy Intrastat-kiszállítás vagy -beérkezés. A **raktárkészletmozgás**-ügyletnél az adott tagállamból egy másik tagállamba szállítják és ott saját vagy bérelt raktárba helyezik el az árut, a vállalkozás ebből látja el a vevőit. Az **áfaraktárban** közösségi árukat ideiglenesen, felhasználásukig áfa megfizetése nélkül lehet tárolni, illetve továbbadni.

A jogszabályok alapján mód van egyes tranzakciók elszámolásának egyszerűsítésére, vagy bizonyos ügyletek kiegészítő adatforráson alapuló megfigyelésére, amelyek más statisztikák (nemzeti számlák, fizetési mérleg) számára szükségesek. Ezeknek a **különleges termékmozgásnak** nevezett árumozgások jellemzői vonatkozhatnak az áru mozgatására, az áru természetére, a tranzakció sajátosságaira és a forgalmazóra. Az egyszerűsítésre példa, hogy a részegységenként beérkező termékeket egyszer kell jelenteni az utolsó részegység beérkezésének hónapjában. Kiegészítő adatforrásból származhat a határt át nem lépő hajók és repülőgépek tulajdonosváltásának megfigyelése.

2.5. Értékelés

A külkereskedelmi statisztika a forgalmat egységes – a behozatalt c.i.f. típusú, a kivitelt f.o.b. típusú – paritáson értékeli. A c.i.f. (*cost insurance and freight*) érték az áru piaci értéke az importáló ország határán, beleértve az árunak az országhatárig történő szállításával kapcsolatos költséget és a szállítás alatti biztosítást. A f.o.b. (*free on board*) érték az áru piaci értéke az exportáló ország határán, beleértve az árunak az országhatárig történő szállításával

kapcsolatos költséget és a szállítás alatti biztosítást. A külkereskedelmi statisztikában a fenti két határparitásos érték a behozatal és kivitel statisztika értéke.

Az értékbeni számbavételhez a normál eladási/vételi ügyletek esetében rendelkezésre áll a számla szerinti érték, ami a statisztikai érték számításának is az alapja. Egyéb ügyletek esetében (pl.: barterügylet) helyettesítő termék árát vagy becsült értéket kell alkalmazni.

A külkereskedelem-statisztika az ügyletek értékének megfigyelése forintban történik. A más valutában kötött ügyletek értékének forintra való átszámítása közösségi forgalom esetén az áru beérkezésének, illetve kiszállításának, vagy a szerződés teljesítésének napján érvényes, az adatszolgáltató számviteli politikájában meghatározott bank által meghirdetett devizaeladási és devizavételi árfolyamának átlagán, azaz a deviza-középfolyam alapján, míg közösségen kívüli forgalom esetén az áru vámkezelésénél alkalmazott MNB-devizaárfolyamon történik. A forintértékadatoknak más devizára való átszámítása közösségi forgalom esetén a tárgyhavi átlagos MNB-devizaárfolyamok alapján, közösségen kívüli forgalomra vonatkozóan pedig az áru vámkezelésénél alkalmazott MNB-devizaárfolyamon történik.

2.6. Mennyiség

A mennyiségi egységek a termékek fizikai jellemzőire utalnak, sokszor az értéknél megbízhatóbb mutatói a termékek nemzetközi mozgásának. A megfelelő mennyiségi egységek használata összehasonlíthatóbb adatokat eredményezhet e termékmozgásokról, mivel a mennyiségi mérés eltérései az importáló és az exportáló ország között általában kevésbé jelentősek, mint az érték mérésében mutatkozó különbségek. A mennyiségeket felhasználjuk az értékadatok megbízhatóságának ellenőrzésére, valamint a mennyiségi egységek nélkülözhetetlenek az ár- és volumenindexek kiszámításához is. Az indexszámítás érdekében a külkereskedelem-statisztika valamennyi terméket nettó tömegben (csomagolóanyag nélkül) veszi számba. A nettó tömeg szabvány egységként a kilogramm használatos, a publikáció rendszerint tonnában történik. A Kombinált nomenklatúrában meghatározott esetekben kiegészítő mértékegységet (pl.: liter, négyzetméter stb.) kell használni, amelynek segítségével a termék mennyisége jobban jellemezhető, mint a nettó tömeggel. A mennyiségi adatok információkat szolgáltatnak a szállítási teljesítményekről is.

2.7. Partnerországok

A **feladó ország** a behozatalnál az az ország, amelyből az árut kiszállították, feltéve, hogy azt követően nem történik kereskedelmi vagy más művelet az áruval, kivéve a szállítást és a hozzá kapcsolódó esetleges tevékenységeket. Adataink 2003-tól érhetőek el feladó országok szerint.

A **származási ország** a behozatal esetében az az ország, ahol a terméket előállították, vagy ha a gyártás több országban történt, akkor az, ahol a legutolsó jelentős megmunkálás történt. 2004-től az EU-n belüli forgalom esetében a származási országot a statisztika nem figyeli meg.

A **rendeltetési ország** a kivitel időpontjában ismert célország, függetlenül attól, hogy a közvetlen kiszállítás ténylegesen melyik országba történik.

3. Adatgyűjtés és az adatok feldolgozása

3.1. Az adatok forrása, adatszolgáltatók

Az Extrastatban az adatok forrása a vámnyilvántartás (az Egységes Vámokmányt az F melléklet tartalmazza), az Intrastatban a vállalatok adatszolgáltatása (a kérdőívet a G melléklet tartalmazza).

Az EU-n kívüli forgalmat illetően a magyar külkereskedelmi termékgazdálkodási statisztika megfigyelése teljes körű, mivel minden vámbejelentő által szolgáltatott adatot tartalmaz.

Közösségi termékgazdálkodásról adatszolgáltatásra kötelezettek a magyar adószámmal rendelkező természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli gazdasági szervezetek, amelyek EU-tagállamból terméket hoztak be, illetve oda azt vitték ki.

Az adatszolgáltatási kötelezettség a más tagállamban rezidens, de magyar adószámmal rendelkező gazdasági szervezetekre is vonatkozik.

A magánszemélyek felmentést kapnak az adatszolgáltatás alól.

A közösségi termékgazdálkodási statisztikája annak érdekében, hogy az adatszolgáltatók terheit – a statisztika megfelelő minőségének fenntartásával – mérsékelni lehessen, ún. küszöbértékeket alkalmaz. A küszöbértékek a forgalmazók túlnyomó részét vagy teljes egészében felmentik az adatszolgáltatási kötelezettség alól, vagy kevesebb adat közlését teszik lehetővé számukra.

- Adatszolgáltatási küszöbérték – a beérkezéseknek, illetve kiszállításoknak az a 12 hónapra összesített értéke, amely alatt Intrastat-jelentést nem kell kitölteni. E könnyítéssel a forgalmazó vállalkozások mintegy 2/3 része felmenthető az adatszolgáltatás alól úgy, hogy ez által a teljes forgalmi érték alig 2%-ának megfigyeléséről mond le a statisztika.
- Kiemelt küszöbérték – a beérkezéseknek, illetve kiszállításoknak az a 12 hónapra összesített értéke, amely alatt az ügyletekről nem kell statisztikai értéket adni. E könnyítés az adatszolgáltatók kb. 95%-át, a teljes forgalmi értéknek azonban csak 30%-át érinti.

A küszöbértékek mindig egy naptári évre érvényesek.

Az adatszolgáltatók kijelölése és felmentése alapvetően a naptári évre történik, a kör azonban hónapról hónapra változhat, az alábbiak szerint:

- éves kijelölés – az adatszolgáltatók döntő részének kijelölése a tárgyévre vonatkozó küszöbértékek meghatározása után (megelőző év novemberében, a vállalatok akkor rendelkezésre álló utolsó 12 havi összesített forgalmi adatai alapján);
- éves pótkijelölés – az előző teljes naptári év Intrastat- és áfaadatainak alapján (tárgyév márciusban);
- új adatszolgáltatók kijelölése a tárgyév során – a tárgyévi összesített áfaadatok alapján a küszöbérték fölé került adatszolgáltatók bevonása minden hónapban;

- felmentés negyedévente a rendelkezésre álló Intrastat-információk alapján, ha az utolsó 12 havi forgalom a küszöbérték alá csökken.

Az adatszolgáltatók részleges vagy teljes felmentése következtében kieső adatokat a statisztika becsléssel pótolja (lásd 3.3 fejezetet).

3.2. Adatellenőrzés, érvényességi, hihetőségi vizsgálat

A megbízható statisztikai adatok előállításához elengedhetetlenül szükséges az adatállomány megfelelő ellenőrzése az adatáramlás (adatgyűjtés, adatrögzítés, adatfeldolgozás) valamennyi szakaszában. A statisztikai ellenőrzés célja az adatállományban előforduló hibák kiszűrése.

A nemzetközi és a hazai gyakorlat alapján az adatok ellenőrzése két alapvető szempont, az adatok érvényessége, illetve az adatok hihetősége alapján történik.

Az **adatok érvényességének megállapítása** a következők vizsgálatát jelenti:

- a rovatok kitöltöttsége (adathiányok megállapítása);
- a közölt azonosító adatok (ország kód, termék kód stb.) egyeztetése a felhasznált kódrendszerek aktualizált állományaival.

Az adatok érvényességének vizsgálata az adatfeldolgozás alapfeltételének tekinthető, ezért a feldolgozás kezdeti szakaszaihoz (adatgyűjtés, adatrögzítés) kapcsolódik.

Az érvényességi szempontból megfelelőnek bizonyult tételeket további vizsgálatok alá kell vonni. A **hihetőségi vizsgálatok** az érvényesnek tekinthető értékek elfogadhatóságának vizsgálatával bővítik az esetleges hibák felderítésének eszköztárát. A hihetőségi vizsgálat legfontosabb eleme a megelőző 12 havi adatállomány felhasználásával végzett adatellenőrzés. A vizsgálat alapját az egyes termékekre számított erre az időszakra vonatkozó átlagárak képezik (ha az elemszám nagyobb, mint 10, akkor termék-, országtételekre képződnek az ellenőrző számok). A tárgyidőszaki külkereskedelmi áruforgalom tételeinél adódó egységárakat a 12 havi átlagárhoz hasonlítva – az adott termék jellegének és az árváltozási tendenciáknak, illetve vállalat-specifikus feltételeknek megfelelően kialakított tűréshatár figyelembevételével – végezhető el az ellenőrzés. Az így kiszűrt tételekről az adatszolgáltatók hibalistát kapnak, amelynek alapján elvégezhető a szükséges adatkorrekció. A súlyos hibás tételek csak a javítás után kerülnek a statisztikai adatállományba.

3.3. Gyűjtött és becsült adatok, a becslési folyamat

Mint a 3.1. pontban már szó volt róla, a közösségi termékforgalom adatait a statisztika nem teljes körűen gyűjti be:

- egyáltalán nem kell Intrastat-jelentést teljesíteniük az adatszolgáltatási küszöbértéknél kisebb értékben forgalmazóknak;
- ügyleteik statisztikai értékét a kiemelt küszöbértéknél kisebb értékben forgalmazó adatszolgáltatóknak nem kell megadniuk (egyszerűsített adatszolgáltatás);

- a kijelölt adatszolgáltatók egy része nem tesz eleget kötelezettségének.

A fenti okokból adódóan hiányzó adatokat az Intrastat-rendszerben – az adott hónapra beérkezett adatok ellenőrzése és javítása után – a statisztika becsléssel pótolja, az alábbiak szerint:

- Az egyszerűsített adatszolgáltatások statisztikai értékének becslése a számla szerinti értékből lineáris regressziós modellel történik, amelynek paraméterei a múltbeli gyűjtött adatok alapján számított statisztikai érték / számla szerinti értékarányok két-számjegyű CN-kódon, szállítási feltétel, fuvarozási mód és partnerország szerint. A számítás eredményeként a gyűjtött tételek mindegyikére rendelkezésre áll a statisztikai érték.
- A hiányzó adatok pótlása és a teljeskörűsítés⁴ során az adatot bármely okból nem szolgáltató vállalatok adott havi forgalmi értékének becslése történik, a saját idősoruk alapján. Az áfaadóalakra vonatkozó adatok (röviden: áfaadatok) alapján újonnan a rendszerbe került vállalatok – mivel közösségi forgalmuknak nincs idősora – egy azonos statisztikai főtevékenységet folytató, hasonló méretű vállalat szolgáltatott adatát kapják becslésként.
- A pótlás és teljeskörűsítés során becsült vállalati forgalmi értékek szétosztása cikk/országra
  - a kijelölt, de adott hónapra adatszolgáltatást nem teljesítő vállalatok esetén a saját múltbeli forgalmi szerkezetük (illetve új vállalat esetén egy azonos statisztikai főtevékenységű és hasonló méretű, adatot szolgáltató vállalat forgalmi szerkezete),
  - az adatszolgáltatás alól felmentettek esetében pedig – amelyekről termék- és partnerország-információ nem áll rendelkezésre – az Intrastat-jelentést teljesítő, legkisebb forgalmú csoportba tartozó vállalatok cikk/ország szerkezete alapján történik.
- Végül, a szezonális termékek becsült forgalmára – 3 éves idősor alapján – szezonális korrekció történik.

3.4. Indexszámítások

A külkereskedelmi termékforgalom érték- és volumenfolyamatai alakulásának, valamint a cserearányok változásának figyelemmel kísérése, elemzése érték- és volumenindexek, illetve cserearány-mutatók felhasználásával történik.

Az **értékindexek** a külkereskedelmi forgalom értékadataiból készülnek, a tárgyidőszaki és a bázisidőszaki adatok összehasonlításával:

$$I_v = \frac{v_1}{v_0},$$

ahol: I_v : az értékindex
 v_1 : a tárgyidőszaki forgalmi érték
 v_0 : a bázisidőszaki forgalmi érték

---

⁴ Pótlás a kijelölt adatszolgáltatók hiányzó adatainak, míg teljeskörűsítés a megfigyelésbe be nem vont (adatszolgáltatási küszöbérték alatti) gazdasági szervezetektől be nem gyűjtött információ becsült értékekkel történő helyettesítése.

A forintértékindex a tárgy- és a bázisidőszaki folyó áras forgalmi érték hányadosa. A devizaértékindexek képzése a forint értékadatának más devizára (euróra, illetve dollárra) történő átszámításával készült devizaérték-adatokon alapul.

A **volumenindexek** a forintértékindexekből a bázisidőszak és a tárgyidőszak között bekövetkezett forintárszint-változás hatásának kiszűrésével készülnek. A számítás az érték-, ár- és volumenindexek közötti összefüggés alapján történik: a volumenindex az értékindex és a megfelelő árindex hányadosa:

$$I_q = \frac{I_v}{I_p}$$

ahol: I_q : a volumenindex

I_v : az értékindex

I_p : az árindex

Az **árindexek** a külkereskedelmi termékforgalom árszintjének változását fejezik ki. Az árindexek a devizaárszint változásán kívül a forint árfolyamváltozásának hatását is tartalmazzák. A számítás a forgalom mintegy 90%-át kitevő – áralakulás szempontjából heterogén termékeket tartalmazó – feldolgozott termékek és gépek árucsoportjaiban vállalati adatgyűjtésen alapul. A forgalom mintegy 10%-át képviselő élelmiszerek, nyersanyagok és energiahordozók árucsoportjainak körébe tartozó termékek többsége az összetétel-változást tekintve bizonyos stabilitást mutat, ezért e területen a becsléshez mennyiségi és értékadatokból számított egységértékek kerülnek felhasználásra.

Az indexek Fisher formula szerint készülnek a tárgyidőszaki súlyozású (Paasche) és a bázisidőszaki súlyozású (Laspeyres) árindexek geometriai átlagaként:

Paasche index:
$$I_p^P = \frac{\sum v_1}{\sum v_1 : I_p}$$

Laspeyres index:
$$I_p^L = \frac{\sum v_0 \cdot I_p}{\sum v_0}$$

Fisher index:
$$I_p^F = \sqrt[2]{I_p^P \cdot I_p^L}$$

ahol: v_1 : a tárgyidőszaki forgalmi érték

v_0 : a bázisidőszaki forgalmi érték

I_p : az árindex

A publikáció a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a SITC (Rev.3.) nomenklatúra alapján képzett árufőcsoportok szerint történik.

A **cserearány-mutató** az export- és az importárindex hányadosa:

$$T_i = \frac{I_{p,x}}{I_{p,m}}$$

ahol: T_i : a cserearány-mutató
 $I_{p,x}$: az exportárindex
 $I_{p,m}$: az importárindex

A cserearány-mutató azt jelzi, hogy egységnyi exportért a beszámolási időszakban hány százalékkal több (ha a mutató értéke 100-nál nagyobb) vagy kevesebb (ha a mutató értéke 100-nál kisebb) importáru vásárolható, mint a bázisidőszakban.

4. Tájékoztatás

A tájékoztatáspolitiká legfontosabb alapelvei a következők:

- A publikációk tartalmazzák az adatok forrását és a módszertani alapelveket.
- A tájékoztatás előre meghirdetett időpontokban történik, az információkhoz való hozzáférés egyidejűsége biztosított.
- Az adatok felülvizsgálata az új információk rendelkezésre állása esetén, rendszeresen és előre meghatározott időszakban történik.
- A tájékoztatáspolitiká figyelembe veszi az adatszolgáltatói érdekeket.
- Az adatok elektronikus adathordozókon is rendelkezésre állnak.

4.1. A tájékoztatás rendje

A tájékoztatás részben rendszeres publikációk megjelentetése, nemzetközi szervezetek részére történő rendszeres adatszolgáltatás útján történik, másrészt egyedi, eseti megkeresések, igények kielégítésével. A rendszeres publikációk (adatátadások) havonta és évente történnek. Havi rendszerességgel Gyorstájékoztatók, évente elemzés és évkönyv jelenik meg, illetve más statisztikai kiadványok is átveszik a külkereskedelem-statisztika adatait.

A kiadványok megjelenésének pontos időrendje a hivatali tájékoztatási naptárban jelenik meg a megelőző év második felében.

A külkereskedelmi termékforgalmi statisztika részletes adatai a – hivatal internetes honlapjáról bárki által ingyenesen elérhető – Tájékoztatási adatbázisban található (lásd 4.3. fejezetet).

A „havi előzetes” forgalmi adatokat tartalmazó Gyorstájékoztató csak összevont adatokat tartalmaz, míg a „havi részletes” Gyorstájékoztató a kiviteli, behozatali és az egyenlegre vonatkozó adatokat tartalmazza partnerország-csoportos és főbb partnerországok szerinti részletezésben, valamint a forgalom termékszerkezetét a SITC-nómenklatúra egy- és kétszámjegyű részletezése szerint.

A Külkereskedelmi termékforgalom c. kiadvány rövid áttekintést ad a világgazdaság és a magyar gazdaság előző éves főbb folyamatairól, majd – szövegekőzi ábrák és táblázatok segítségével – részletesen elemzi exportunk és importunk, valamint az egyenleg termék- és relációs szerkezetének alakulását.

A Külkereskedelem-statisztikai évkönyvben egyrészt összefoglaló jellegű, idősoros táblák, másrészt a tárgyévi részletes (havi, országos, országcsoportos és termékcsoportos) forgalmi adatok találhatók. A forintban, dollárban és euróban megadott értékadatok mellett ár- és volumenindexek segítenek eligazodni a külkereskedelmi termékforgalom területén végbement folyamatokról. Az évkönyvhöz mellékelt CD az egyes termékcsoportok export és import forgalmának érték- és mennyiségi adatait is tartalmazza, partnerországokénti részletezésben.

4.2. Revíziós politika

A külkereskedelmi termékforgalmi statisztika a már nyilvánosságra hozott adatokat az új, időközben beérkező információk alapján felülvizsgálja. Az adatokat összevetjük az áfaadatokkal is. Az aktuális revíziós politikát a bevezetést megelőzően a hivatal internetes honlapján tesszük közzé.

A 2005. évben követett felülvizsgálati rend a következő:

- a részletes közléskor közzétett havi adatok korrekcióját – az időközben beérkező adatok feldolgozását, valamint a szükségessé vált adatkorrekciók végrehajtását követően – a tárgy hónapot követő negyedév 3. hónapjára vonatkozó adatok közzétételével egy időben vezetjük át adatainkon;
- az éves adatok felülvizsgálata és egyben véglegesítése a tárgyévet követő év szeptemberében történik meg.

4.3. Adatbázisok

A Tájékoztatási adatbázisban az 1999. évi adatoktól kezdődően az adatok (statisztikai érték forintban, euróban és dollárban, valamint nettó súly) termékcsoportok, partnerországok és országcsoportok, adattípusok és szakágazatok szerint kérdezhetők le, havi, negyedéves, fél-éves és éves részletezésben. Az Európai Unióhoz történt csatlakozás következtében végrehajtott módszertani változás (az importot korábban a származási ország szerint tettük közzé, míg 2004. május 1-jétől a feladó ország szerint szerepeltetjük) miatt az elérhető adatokat két csoportba szerveztük: az egyikben az 1999. és 2004. április közti időszak, a másikban pedig a 2003. év és az azt követő évek adatai találhatók. A 2003. év importadatai a tárgyévben érvényes (származási országok szerinti) besorolásnak megfelelően az első csoportban, míg a 2004. májusát követő időszakban alkalmazott (feladó országok szerinti) megfigyelési módszer szerint a második csoportban szerepelnek.

Ezen kívül az adatbázis tartalmazza a CN-nómenklatúra nyolcszámjegű elemei szerint megbontott forgalmi adatokat is, partnerországok szerinti részletezésben, a 2003. év adataitól kez-

dődően. (Az 1992. és 2002. évek közötti termékszintű adatokat – egyedi megkeresés alapján – a hivatal Információs szolgálat tudja az adatigénylők rendelkezésére bocsátani.)

A Tájékoztatási adatbázisban megtalálhatók még a külkereskedelmi termékforgalom negyedéves (országcsoportos részletezésű) volumenindexei 1996-tól kezdődően, az egységérték-indexek az 1994–2002 közötti időszakra vonatkozóan, valamint a havi árindexek 2003-tól.

A termékforgalmi alapadatok frissítése havi, míg a volumenindexeké negyedéves rendszerességgel történik.

Az elmúlt időszakban (1991 óta) történt módszertani változások miatt az adatok összehasonlításához fontos a következők ismerete:

1997-től a statisztikai terület kiegészült az ipari vámszabad területekkel, így ettől kezdve a belföld és az ipari vámszabad területek közötti forgalom nem tartozik a megfigyelés körébe, míg az ipari vámszabad területek és a külföld közötti forgalom annak részét képezi. A számbavétel további módosítását jelenti, hogy az operatív lízing és a javítás nem tartozik a külkereskedelmi termékforgalomba, mint szolgáltatási tételeket figyeljük meg a nemzetközi fizetési mérleg keretében. Az idősorok összehasonlíthatósága érdekében az 1996. évi adatokat az 1997. évi tartalomnak megfelelően átdolgoztuk.

1991-től 1997-ig a szoftver az adathordozó értékén, 1998-tól teljes értéken szerepel a forgalomban.

1991-től 2000-ig a térti áru nem volt része a forgalomnak, 2001-től – az Európai Unió módszertanához történő közelítés érdekében – a külföldi és a belföldi tértiáru-forgalom is a külkereskedelmi termékforgalom részét képezi. A külföldi térti áru az exportforgalmat, míg a belföldi térti áru az importforgalmat növeli.

2002-től az exporttermékbe beépítéshez vámmentesen behozott és kivitt anyagok, a magánforgalomban regisztrált kereskedelmi mennyiségű termékforgalom, valamint a magyarországi tranzitterületekre belföldről beszállított ásványi eredetű üzemanyagok értéke a külkereskedelmi termékforgalom részét képezik. A vámmentes anyagok forgalma tartalmilag aktív bér munkának tekinthető, így ennek megfelelően került elszámolásra. 1992 és 2001 között ezen ügyletek értéke nem volt része a forgalomnak.

4.4. Az európai uniós és a hazai publikációkban szereplő adatok eltérései

Az Európai Unió által publikált és a magyar adatok eltérnek abban, hogy a közösségi statisztika az ún. rejtett tranzit adatait az áruknak az országok közötti mozgásának megfelelően tartalmazza, míg a magyar statisztika ezeket az árumozgásokat kiszűri. Magyarország szempontjából rejtett tranzitnak nevezzük azon áruk forgalmát, amelyek Magyarország határán érkeznek az Európai Unióba, itt vámjogilag szabad forgalomba helyezik őket, de ezt követően továbbszállítják egy másik tagállamba (közösségi import). A fordított esetben pedig az árukat más tagállamból indítják, de a kiviteli vámeljárást Magyarország területén folytatják le, és az áru itt hagyja el az Unió területét (közösségi export).

A közösségi statisztika előírásai alapján a közösségi forgalomban beérkezés esetén a feladási országot kell partnerországnak tekinteni, míg a harmadik országos forgalomban import esetén

a partnerország a származási ország. A magyar statisztika ezzel ellentétben a behozatal esetében egységesen a feladási országot tekinti a partnerországnak, ezáltal az ország/országcsoport szintű adatok a közösségi statisztikában megtalálhatóaktól eltérnek. Az Európai Unión kívüli import esetében az adatbázisokban rendelkezésre állnak a származási ország szerinti adatok, továbbá az évkönyv tartalmazza ezen információkat.

Az ügyletek részletesebb elkülönítésére Magyarország néhány (például tárgyi apport vagy a reexport esetében) speciális ügyletkódot vezetett be, ezek a nemzeti kódok a közösségi statisztika számára nem értelmezhetőek, ezért az ilyen ügyletek alatt gyűjtött forgalmi adatok a közösségi statisztikában a közösségi ügyletkódjuk alatt szerepelnek (például a tárgyi apport és a reexport esetében a végleges eladás/vétel ügyletkód alatt).

* * * * *

A módszertani füzet a külkereskedelem-statisztikai elszámolások jelenlegi állapotát rögzíti. A jogszabályok és a módszertani ajánlások változásának, a gyakorlati tapasztalatok felhalmozásának, valamint más országokban alkalmazott megoldások feldolgozásának függvényében a hazai módszertan változhat, amelyről a megjelenő publikációkban folyamatosan tájékoztatást adunk.

A KSH módszertani kiadványsorozataiban eddig megjelent kötetek

Nemzetközi Módszertani Füzetek

1. A polgári nemzeti jövedelemstatisztikák módszertana, 1956
2. A ráfordítás-kibocsátás (input-output) rendszer vázlatos ismertetése, 1957
3. A polgári beruházási statisztika egyes módszertani kérdései, 1959
4. Volumenindexek számítása tőkés országokban, 1959
5. Az életszínvonal nemzetközi összehasonlításánál alkalmazott mutatószámok kiválasztása, 1960
6. Az idényszerű változások mérésének és kiküszöbölésének statisztikai módszerei, 1964
7. A magyar népgazdaság M-1. statisztikai makromodellje, 1965
8. Szimuláció statisztikai makromodellekkel, 1966

Ökonometriai Füzetek

9. Szezonális kiigazítási eljárások összehasonlítása, 1968
10. Az időjárás és a mezőgazdasági termelési eredmények, 1968
11. Információelméleti mérőszámok alkalmazása a gazdasági elemzésben, 1970
12. Az M-4. modell: input-output összefüggéseket tartalmazó ökonometriai modell, 1973
13. Idősorok sztochasztikus modelljei, 1977
14. Az aggregáció problémája a gazdasági elemzésben, 1977
15. Bevezetés a spektrálanalízisbe, 1978
16. Termelési függvények a gazdasági elemzésben, 1979

**A KSH módszertani kiadványsorozataiban eddig megjelent
kötetek
Módszertani Füzetek**

1. Az ágazati kapcsolatok mérlege (A dinamikai összehasonlítás problémái), 1966
2. A termelékenység dinamikájának mérése az iparban, 1967
3. A magyar háztartás-statisztikai megfigyelés, 1968
4. Az ipari termelés indexei, 1968
5. A népgazdasági energiamérleg, 1968
6. A külkereskedelmi áruforgalmi statisztika módszertana, 1969
7. Az ipariár-indexek számítási módszere, 1970
8. A piaciár-indexek számítási módszere, 1971
9. A népgazdasági mérlegrendszer módszertana, 1973
10. A külkereskedelmiár-statisztika módszere, 1972
11. A beruházásiár-indexek számítási módszere, 1972
12. A ráfordítások hatékonyságának mutatószámrendszere az iparban, 1973
13. A kiskereskedelmiár-statisztika módszere, 1974
14. Építőipariár-statisztika, 1975
15. Közhasználatú közlekedési statisztika, 1976
16. A magánkisipar értéki mutatóinak számítási módszere, 1976
17. A külkereskedelmiár-statisztika módszere, 1977
18. Az ipar gyártási ágainak rendszere, 1976

Statisztikai Módszertani Füzetek

1. Bevezetés az időszori módszerek gyakorlatába, 1982
2. Az állatállomány számbavételének módszere Magyarországon, 1982
3. A népességtovábbszámítás módszere, 1982
4. A piaci statisztika módszere, 1983
5. A nemzetközi idegenforgalom határstatisztikai megfigyelésének módszertana, 1983
6. Módszertan és esettanulmányok a regressziószámítás köréből, 1983
7. Egységes Lakossági Adatfelvételi Rendszer (ELAR), 1984
8. Az ipari rendelésállomány alakulásának statisztikai vizsgálati módszerei, 1984
9. A külkereskedelmi forgalom statisztikájának módszertana, 1984
10. A beruházás ár- és költségindexek számítási módszere, 1984
11. Az időmérleg-vizsgálat módszertana az 1976–77. évi felvétel alapján, 1985
12. Kereseti függvény meghatározásának módszere, 1985
13. A gépállomány korának, műszaki színvonalának és kapacitáskihasználásának mérési módszerei az iparban, 1985
14. A mezőgazdasági termelési érték számításának módszere, 1985
15. Az építőiparár-statisztikai módszertana, 1985
16. Többváltozós matematikai-statisztikai módszerek együttes alkalmazásának bemutatása egy esettanulmány segítségével, 1985
17. Az ipariár-indexek számítási módszere, 1985

18. A lakosság kereseti struktúrájának összehasonlító vizsgálata LES-, AIDS- és ROTTERDAM-modellekkel, 1985
19. A mezőgazdaságiár- és az erdőgazdálkodásiár-statisztika módszere, 1986
20. A magyar háztartás-statisztikai megfigyelés módszertana, 1986
21. A külkereskedelmiár-statisztika módszere, 1986
23. A környezetstatisztika módszertana (Az ENSZ környezetstatisztikai keretrendszer), 1986
24. Az ELAR-minta és az 1984. évi mikrocenzus mintájának kiválasztási eljárása, 1987
25. Az Ágazati Kapcsolatok Mérlege szerkesztésének és mutatórendszerének módszertana, 1987
26. Módszertani ajánlás az újszülött populáció vizsgálatára, a hátrányos helyzetet előidéző okok feltárására, 1987
27. A környezetstatisztika módszertana II. Az ENSZ EGB környezetstatisztikai osztályozásai, 1987
28. A környezetstatisztika módszertana III. (A területfelhasználási statisztika környezeti vonatkozásai. Finnország–Magyarország—Svédország), 1987
29. A környezetstatisztika módszertana IV. (A KGST környezetstatisztikai mutatószámrendszere.)
30. A kiskereskedelmiár-statisztika módszere, 1989
31. A kisipariár-statisztika módszertana, 1989
32. Árindexek mintavételi hibájának számítása; alkalmazás a kiskereskedelmiár-indexre, 1990
33. A hozzáadottérték-súlyozású ipari termelési index számításának módszertana, 1994
34. A külkereskedelmi statisztika módszertana, 1994
35. Iparstatisztika. Rövid távú mutatók: termelés, értékesítés, rendelésállomány, 1996
36. A külkereskedelmiár-index számításának módszertana, 1997
37. A háztartási költségvetési felvétel módszertana, 1997
38. A munkaerő-felmérés módszertana, 1998
39. A fogyasztóiár-statisztika módszere, 2000
40. Munkaerő-felmérés módszertana, 2002
41. A negyedéves bruttó hazai termék (GDP) számítási módszere Magyarországon
42. A K+F-statisztika módszertana
43. Szezonális kiigazítás

A HARMONIZÁLT RENDSZER (HS) ÉS A KOMBINÁLT NÓMENKLATÚRA
(CN) ÁRUOSZTÁLYAI

I. Áruosztály Élő állatok, állati termékek	
01	Élő állatok
02	Élelmezési célra alkalmas hús, vágási melléktermék és belsőség
03	Halak, héjas, puhatestű és más gerinctelen vízi állatok
04	Tejtermékek, madártojás, természetes méz, másutt nem említett élelmezési célra alkalmas állati eredetű élelmiszer
05	Másutt nem említett állati eredetű termékek
II. Áruosztály Növényi termékek	
06	Élő fa és egyéb növény, hagyma, gumó, gyökér és hasonló virág és díszítő lombzat
07	Élelmezési célra alkalmas zöldségfélék, gyökerek és gumók
08	Élelmezési célra alkalmas gyümölcs és dió, citrusfélék és a dinnyefélék héja
09	Kávé, tea, matétea és fűszerek
10	Gabonafélék
11	Malomipari termékek, maláta, keményítő, inulin, búzasikér
12	Olajos magvak és olajtartalmú gyümölcsök, különféle magvak és gyümölcsök, ipari és gyógynövények, szalma és takarmány
13	Sellak, mézga, gyanta és más növényi nedv és kivonat
14	Növényi eredetű nyersanyag fonásra, másutt nem említett növényi termék
III. Áruosztály Állati és növényi zsír és olaj, ezek bontási terméke, elkészített ételzsír és növényi eredetű viasz	
15	Állati és növényi zsír és olaj, ezek bontási terméke, elkészített ételzsír és növényi eredetű viasz
IV. Áruosztály Élelmiszer-készítmények, italok, alkoholtartalmú folyadékok és ecet, dohány és elkészített dohánypótlók	
16	Húsból, halból, héjas és puhatestű, valamint más gerinctelen vízi állatból készült termék
17	Cukor és cukorárúk
18	Kakaó és kakaókészítmények
19	Gabona, liszt, keményítő vagy tej felhasználásával készült termék, cukrászati termék
20	Zöldségfélékből, gyümölcsből, dióból és más növény részekből előállított készítmények
21	Különböző ehető készítmények
22	Italok, szesz és ecet
23	Az élelmiszeripar melléktermékei és hulladékai, elkészített állati takarmány
24	Dohány és feldolgozott dohánypótló

V. Áruosztály Ásványi termékek	
25	Só, kén, földek és kövek, gipsz, mész és cement
26	Ércetek, salakok és hamuk
27	Ásványi tüzelőanyagok, ásványi olajok és ezek desztillációs termékei, bitumenes anyagok, ásványi viaszok
VI. Áruosztály A vegyipar vagy vele rokon iparok termékei	
28	Szervetlen vegyi anyagok, szervetlen vagy szerves vegyületek nemesféméből, ritka földféméből, radioaktív elemekből vagy izotópokból
29	Szerves vegyi anyagok
30	Gyógyszeripari termékek
31	Trágyázószerek
32	Cserző- és színezőkivonatok, tanninok és származékaik, festőanyagok, pigmentek és más színezékek, festékek, lakkok, gitt és masztix/simító- és tömítőanyagok/, tinták
33	Illóolajok és rezinoidok, illatszerek, szépség- és testápoló készítmények
34	Szappanok, szerves felületaktív anyagok, mosószerek, kenőanyagok, műviaszok, elkészített viaszok, fényesítő és polírozóanyagok, gyertya és hasonló termékek, mintázó-paszta, fogászati viasz és gipsz alapú fogászati készítmények
35	Fehérjeanyagok, átalakított keményítők, enyvek, enzimek
36	Puskapor és robbanóanyagok, pirotechnikai készítmények, gyufa, piroforos ötvözetek, gyúlékony anyagok
37	Fényképészeti és mozgófényképészeti termékek
38	A vegyipar különböző termékei
VII. Áruosztály Műanyagok és ezekből készült áruk, gumi és ebből készült áruk	
39	Műanyagok és ezekből készült áruk
40	Gumi és ebből készült áruk
VIII. Áruosztály Nyersbőr, kikészített bőr, szőrme és ezekből készült árúk, nyerges és szíjgyártó áruk, utazási cikkek, kézitáskák és hasonló tartók, bélből készült áruk /a selyemhernyóbélből készült áruk kivételével/	
41	Nyersbőr /a szőrme kivételével/ és kikészített bőr
42	Bőrárúk, nyerges- és szíjgyártóárúk, utazási cikkek, kézitáskák és hasonló tartók, állati bélből készült áruk /a selyemhernyóbélből készült áruk kivételével/
43	Szőrme, műszőrme, ezekből készült áruk

<p>IX. Áruosztály</p> <p>Fa és faipari termékek. Faszén, parafa és parafaárúk, szalmából, eszpartófüből és más fonásanyagokból készült áruk, kosárkötő és fonásárúk</p>	
44	Fa és faipari termékek, faszén
45	Parafa és parafaárúk
46	Szalmából, eszpartófüből és más fonásanyagból készült áruk, kosárkötő- és fonásárúk
<p>X. Áruosztály</p> <p>Papíripari rostanyag fából vagy más cellulóztartalmú anyagból, papírhulladék és használt papírhulladék vagy karton, papír, karton és ezekből készült áruk</p>	
47	Papíripari rostanyag fából vagy más cellulóztartalmú anyagból, papírhulladék és használt papírhulladék vagy karton
48	Papír és karton, papíripari rostanyagból, papírból vagy kartonból készült áruk
49	Könyv, újság, kép és más nyomdaipari termék, kézirat, gépirásos szöveg és tervrajz
<p>XI. Áruosztály</p> <p>Textilipari alapanyagok és textilárúk</p>	
50	Selyem
51	Gyapjú, finom és durva állati szőr, lószőrfonal és szövet
52	Pamut
53	Más növényi textilszál, papírfonal és papírszövet
54	Szintetikus vagy mesterséges végtelen szálak
55	Szintetikus vagy mesterséges vágott szálak
56	Vatta, nemez és nem szőtt szövet, különleges fonalak, zsineg, kötél és hajókötél és ezekből készült áruk
57	Szőnyegek és más textil-papírborítók
58	Különleges szövetek, bolyhos szövetek, csipke, kárpit, paszomány, hímzés
59	Impregnált, bevont, beborított vagy rétegelt szövetek, műszaki textilárúk
60	Kötött és hurkolt kelmék
61	Kötött és hurkolt ruházati cikkek, kellékek és tartozékok
62	Ruházati cikkek, kellékek és tartozékok a kötött és hurkolt áruk kivételével
63	Más készáru textilanyagból, készletek, használt ruha és egyéb használt textiláru, rongy
<p>XII. Áruosztály</p> <p>Lábbeli, kalap és más fejfedő, esernyő, napernyő, sétatob, botszék, ostor, lovaglókorbács, valamint ezek részei, kikészített toll és ebből készült áru, művirág emberhajból készült áru</p>	
64	Lábbeli, lábszárvédő és hasonló áru, ezek részei
65	Kalap és más fejfedő, valamint ezek részei
66	Esernyő, napernyő, sétatálca, botszék, ostor, lovaglókorbács és ezek részei
67	Kikészített toll és pehely, valamint ezekből készült áruk, művirág, valamint emberhajból készült áruk

<p>XIII. Áruosztály</p> <p>Kőből, gipszből, cementből, azbesztből, csillámból és hasonló anyagokból készült áruk, kerámiai cikkek, üvegek és üvegáruk</p>	
68	Kőből, gipszből, cementből, azbesztből, csillámból és hasonló anyagokból készült áruk
69	Kerámiai termékek
70	Üveg és üvegáruk
<p>XIV. Áruosztály</p> <p>Természetes vagy tenyésztett gyöngy, drágakő, féldrágakő, nemesfém, nemesfémrel plattírozott fém és ezekből készült áruk, ékszerutánczat, érme</p>	
71	Természetes vagy tenyésztett gyöngy, drágakő, féldrágakő, nemesfém, nemesfémrel plattírozott fém és ezekből készült áruk, ékszerutánczat, érme
<p>XV. Áruosztály</p> <p>Nem nemesfémek és ezekből készült áruk</p>	
72	Vas és acél
73	Vas- és acéláruk
74	Réz és ebből készült áruk
75	Nikkel és ebből készült áruk
76	Alumínium és ebből készült áruk
77	fenntartva
78	Ólom és ebből készült áruk
79	Cink és ebből készült áruk
80	Ón és ebből készült áruk
81	Más nem nemesfém, cermet és ezekből készült áruk
82	Szerszámok, kézművesáruk, evőeszközök nem nemesfémből, mindezek részei nem nemesfémből
83	Másutt nem említett különféle áruk nem nemesfémből
<p>XVI. Áruosztály</p> <p>Gépek és mechanikus berendezések, villamossági cikkek, ezek alkatrészei, hangfelvevő és -lejátszókészülékek, kép- és hangfelvevő és -lejátszókészülékek televízióhoz, ezek alkatrészei és tartozékai</p>	
84	Atomreaktorok, kazánok, gépek és mechanikus berendezések, ezek alkatrészei
85	Elektromos gépek és elektromos felszerelések és ezek alkatrészei, hangfelvevő és visszaadó, televíziós kép és hangfelvevő és -visszaadókészülékek és ezek alkatrészei és tartozékai
<p>XVII. Áruosztály</p> <p>Járművek, légi járművek és szállítás céljára szolgáló felszerelések</p>	
86	Vasúti mozdonyok és villamos motorkocsik, más sínhez kötött járművek és alkatrészeik, vasúti és villamos vágánytartozékok, felszerelések és alkatrészeik mindenféle mechanikus (beleértve az elektromechanikusokat is) közlekedési jelzőberendezés

87	Járművek és ezek alkatrészei, a vasúti vagy villamosvasúti sínhez kötött járművek kivételével
88	Légi járművek, űrhajók és ezek részei
89	Hajó, csónak és más úszószerkezet
<p>XVIII. Áruosztály</p> <p>Optikai, fényképezési, mérő-, ellenőrző-, precíziós, orvosi vagy sebészeti műszerek és készülékek, órák és kisórák, hangszerek, mindezek alkatrészei és tartozékai</p>	
90	Optikai, fényképezési, mérő-, ellenőrző-, precíziós, orvosi vagy sebészeti műszerek és készülékek, mindezek alkatrészei és tartozékai
91	Órák és ezek alkatrészei
92	Zenei eszközök, mindezek alkatrészei és tartozékai
<p>XIX. Áruosztály</p> <p>Fegyver és lőszer, ezek alkatrésze és tartozéka</p>	
93	Fegyver és lőszer, ezek alkatrésze és tartozéka
<p>XX. Áruosztály</p> <p>Különböző áruk</p>	
94	Bútor, ágyfelszerelés, matrac, ágybetét, párna és más párnázott lakberendezési cikk, másutt nem említett lámpa és világítófelszerelés, megvilágított jelzések, reklámfeliratok, névtáblák és hasonlóak, előregyártott épület
95	Játékok, játékszerek és sporteszközök, mindezek alkatrésze és tartozéka
96	Különböző áruk
<p>XXI. Áruosztály</p> <p>Művészeti tárgyak, gyűjteménydarabok és régiségek</p>	
97	Művészeti tárgyak, gyűjteménydarabok és régiségek

AZ EGYSÉGES KÜLKERESKEDELMI TERMÉKJEGYZÉK KÉT SZÁMJEGYŰ
CSOPORTJAI

0 Élelmiszer és élő állat	
00	Élő állat (kivéve a 03 főcsoportba tartozókat)
01	Hús és húskészítmény
02	Tejtermék és tojás
03	Hal, rák, puhatestű állat és ezekből készítmény
04	Gabona és gabonakészítmény
05	Zöldségféle és gyümölcs
06	Cukor, cukorkészítmény és méz
07	Kávé, tea, kakaó, fűszer és ezekből készítmény
08	Állati takarmány (öröletlen gabona nélkül)
09	Egyéb, táplálkozásra alkalmas termék és készítmény
1 Ital és dohány	
11	Ital
12	Dohány és dohányáru
2 Nem étkezési célú nyersanyag (fűtőanyag kivételével)	
21	Nyersbőr és kikészítetlen szőrme
22	Olajos mag és olajtartalmú gyümölcs
23	Nyersgumi (beleértve a szintetikus gumit és a gumiregenerátot)
24	Parafa és fa
25	Cellulóz és papírhulladék
26	Textilrost és textilrost-hulladék (a fonalnak vagy szövetnek feldolgozott nélkül)
27	Természetes trágya, műtrágya-alapanyag, az 56 főcsoportba tartozók kivételével és ásványi nyersanyag (a szén, a kőolaj és a drágakő kivételével)
28	Fém tartalmú érc és fémhulladék
29	Állati és növényi eredetű nyersanyag, m.f.n.t.
291	Állati eredetű nyersanyag, m.f.n.t.
292	Növényi eredetű nyersanyag, m.f.n.t.
3 Ásványi fűtőanyag, kenőanyag és hasonló anyag	
32	Szén, kokszt és brikett
33	Kőolaj, kőolajtermék és hasonló anyag
34	Természetes és mesterséges gáz
35	Villamos energia
4 Állati és növényi olaj, zsír és viasz	
41	Állati olaj és zsír
42	Állandó növényi zsír és olaj, nyers, finomított vagy frakcionált
43	Feldolgozott állati vagy növényi zsír és olaj; állati vagy növényi eredetű viasz; étkezésre alkalmatlan keverék és készítmény

5 Vegyi áru és hasonló termék, m.f.n.t.	
51	Szerves vegyi termék
52	Szervetlen vegyi termék
53	Festő-, cserző- és színezőanyag
54	Gyógyszer és gyógyszerészeti termék
55	Illóolaj és rezinoid, illatanyag, testápolási, fényesítő- és tisztítószer
56	Műtrágya (a 272 csoportba tartozó kivételével)
57	Műanyag-alapanyag
58	Műanyag, feldolgozott
59	Vegyi anyag és vegyi termék, m.f.n.t.
6 Feldolgozott termék (főként anyaga szerinti csoportosításban)	
61	Készbőr, bőrgyártmány, m.f.n.t. és kész szőrmés bőr
63	Parafatermék és fatermék (bútor nélkül)
64	Papír, karton, papíripari rostanyagból, papírból vagy kartonból készült termék
65	Textilfonal, szövet, textilipari gyártmány, m.f.n.t. és hasonló termék
66	Nemfémes ásványból készült termék, m.f.n.t.
67	Vas és acél
68	Színesfém
69	Fémtermék, m.f.n.t.
7 Gép és szállítóeszköz	
71	Energiafejlesztő gép és berendezés
72	Speciális szakipari gép
73	Fémmegmunkáló gép
74	Általános rendeltetésű ipari gép és berendezés, m.f.n.t. és géprész
75	Irodagép és gépi adatfeldolgozó berendezés
76	Híradás-echnikai-, hangrögzítő és -lejátszókészülék és berendezés
77	Villamos gép, készülék és műszer, m.f.n.t.; ezek villamos alkatrésze (beleértve a villamos háztartási berendezés nem villamos változatát, m.f.n.t.)
78	Közúti jármű (beleértve a légpárnás járművet)
79	Egyéb szállítóeszköz
8 Különféle feldolgozott termék	
81	Előregyártott épület; egészségügyi-, épületgépészeti-, fűtési és világítási szerelvény és készülék, m.f.n.t.; ezek alkatrésze
82	Bútor és bútorelem; ágyfelszerelés, ágybetét, ágybetéttartó, párna és ha-sonló párnázott berendezési tárgy
83	Útifelszerelés, kézitáska és hasonló termék
84	Ruházati cikk és öltözékkiegészítő
85	Lábbeli
87	Szakmai, tudományos, ellenőrző műszer és készülék, m.f.n.t.
88	Fényképészeti készülék, berendezés, felszerelés és optikai cikk, m.f.n.t.; óra
89	Különféle feldolgozott termék, m.f.n.t.

9 A SITC-ben máshol fel nem tüntetett termék és ügylet	
91	Fajta szerint nem osztályozott postai csomag
93	Fajta szerint nem osztályozott különleges ügylet és termék
96	Érme (aranyérme nélkül), a törvényes fizetési eszköz kivételével
97	Nem fizetési eszköz célját szolgáló arany (aranyérc és dúsított aranyérc kivételével)

AZ EURÓPAI UNIÓ JOGSZABÁLYAI A KÜLKERESKEDELMI
TERMÉKFORGALOMBÓL A KÖVETKEZŐ ÁRUKAT ZÁRJÁK KI:

- Törvényes fizetőeszközök és értékpapírok.
- Monetáris arany.
- Sürgősségi segély katasztrófa sújtotta övezeteknek.
- Diplomáciai, konzuli vagy hasonló mentességben részesülő termékek.
- Ideiglenes felhasználásra érkező és onnan visszaszállított termékek, ha a következő feltételek mindegyike teljesül:
  - nem terveznek, vagy hajtanak végre rajta feldolgozást,
  - az ideiglenes használat várható időtartama 24 hónapnál nem hosszabb,
  - a kiszállítást/beérkezést az áfabevallásban nem kell értékesítésként/beszerzésként jelenteni.
- Információhordozóként használt termékek, például floppylemez, számítógépes szalagok, filmek, tervek, audio- és videokazetták, valamint szoftvert tartalmazó kompaktlemez, ha azokat egy adott ügyfél számára fejlesztették ki, vagy nem képezik kereskedelmi ügylet tárgyát, valamint a korábbi szállítások kiegészítései, például ingyenes verziókövetések (update).
- Feltéve, hogy nem képezik kereskedelmi ügylet tárgyát: a reklámanyagok, áruminták.
- Javításra és annak elvégzése után visszaszállított termékek és azokhoz tartozó pótalkatrészek. A javítás a termék eredeti funkciójának, illetve állapotának helyreállítását eredményezi. A művelet célja egyszerűen a termék üzemképes állapotának fenntartása; ez magában foglalhat bizonyos átalakítást vagy teljesítményfokozást, de semmilyen módon nem változtatja meg a termék jellegét.
- Az ország statisztikai területén kívül állomásozó nemzeti fegyveres erőknek kiszállított termékek és egy másik tagállamból beszerzett olyan termékek, amelyeket a nemzeti fegyveres erők a statisztikai területen kívülre továbbítottak, valamint egy tagállam statisztikai területén egy másik tagállam ott állomásozó fegyveres erői által beszerzett vagy elidegenített termékek.
- Hordozórakéták kilövés előtti szállítása és a világűrbe történő kilövése.
- Új szállítóeszközök áfa megfizetésére kötelezett természetes vagy jogi személyek által történő értékesítése más tagállambeli magánszemélyek számára.

A TAGÁLLAMOK STATISZTIKA TERÜLETE

Kód	Megnevezés	A tagállamok statisztikai területébe	
		tartozik	nem tartozik
AT	Ausztria		
BE	Belgium		
CY	Ciprus		
CZ	Csehország		
DK	Dánia		
GB	Egyesült Királyság	Nagy-Britannia, Észak-Írország, Csatorna-szigetek és a Man-sziget	
EE	Észtország		
FI	Finnország	Åland-szigetek	
FR	Franciaország	Monaco és a francia tengerentúli megyék (Francia Guiana, Guadeloupe, Martinique és Réunion)	
GR	Görögország		
NL	Hollandia		
IE	Írország		
PL	Lengyelország		
LV	Lettország		
LT	Litvánia		
LU	Luxemburg		
MT	Málta	Gozo és Comino	
DE	Németország	Helgoland szigete	Büsingen tartomány
IT	Olaszország	Livigno	Campione d'Italia tartomány
PT	Portugália	Azori-szigetek és Madeira	
ES	Spanyolország	Baleár-szigetek és a Kanári-szigetek	Ceuta és Melilla
SE	Svédország		
SI	Szlovénia		
SK	Szlovákia		

E melléklet

- *A szabad forgalomba helyezés vámeljárás* a Közösség területére történő behozatal vámeljárása, amely során a nem közösségi áru elnyeri a közösségi áru vámjogi helyzetét. (Csak a magyarországi rendeltetésű import része a statisztikának.)
- *Az aktív feldolgozási vámeljárást* jellemzően akkor alkalmazzák, ha nem közösségi árut szándékoznak a Közösség területén feldolgozni, majd a feldolgozás eredményeként létrejött terméket a Közösség területéről kiszállítani (újrakivitel).
- *Vámfelügyelet melletti feldolgozási eljárást* abban az esetben alkalmazzák, amikor nem közösségi árukon hajtanak végre olyan feldolgozást, amelynek eredményeként a létrejött termékek alacsonyabb összegű importvám alá tartoznak, mint az eredetileg beérkezett áruk.
- *A passzív feldolgozási eljárás* lehetővé teszi közösségi áruknek feldolgozás céljából az Európai Unió vámterületéről történő ideiglenes célú kivitelét úgy, hogy a feldolgozásból származó, az Unió területére újrabehozott áruk részleges vagy teljes vámmenteséggel kerüljenek szabad forgalomba.
- *A vámraktározási eljárás* alatt álló nem közösségi árukon csak állagmegóvó műveleteket, valamint a külalakat, eladhatóságot javító, illetve a forgalomba hozatal előkészítő szokásos kezeléseket lehet végezni. A vámraktározás alatt álló áruk behozatala és azok újrakivitele nem kerül bele a statisztikába, az esetlegesen vámraktárban vézett feldolgozási műveletek az azon eljárásra vonatkozó szabályok alapján a statisztika részét képezik.
- *Az ideiglenes behozatali eljárás* meghatározott időre lehetővé teszi teljes vagy részleges behozatali vámmentességgel nem közösségi áruknek a Közösség vámterületén belüli használatát, amelyet követően az áruk (a természetes amortizációt leszámítva) változatlan állapotban újrakivitelre kerülnek (vagy más eljárás alá vonhatják őket). Az ideiglenes behozatal időtartama általában maximum 24 hónap lehet, azonban indokolt esetben meghosszabbítható. Az ideiglenes termékmozgásokat a statisztika nem figyeli, ezért az ideiglenes behozatali eljárás alá vont áruk, és azok újrakivitele nem kerül bele a forgalomba.
- *A külső árutovábbítás* jellemzően a harmadik országos áruknek a közösség területén belül, két – általában eltérő országban elhelyezkedő – pont közötti szállításánál alkalmazandó, míg *a belső árutovábbítás* a közösségi áruk szállításakor használatos, ha az áruk a szállítás során elhagyják a Közösség területét, majd oda újra visszatérnek. Az árutovábbítási eljárások közös jellemzője, hogy általuk nem változik az áru közösségi helyzete. Az egyszerű átmenő forgalmat a statisztika nem méri, ezért az árutovábbítási eljárások a külkereskedelmi statisztikában nem kerülnek beszámításra. A közösségi áruk feladó és rendeltetési ország közötti szállításakor a közbeeső országokban a termékmozgás tranzitnak számít, nem része a forgalomnak.

MAGYARORSZÁG EGYSÉGES VÁMÁRUNYILATKOZAT				1 BEJELENTÉS				A RENDELLETESI VÁMHIATAL					
6	2 Feladó/Exportőr Nr.			3 Lapszám		4 Rak. jegyz.		7 Hivatkozási szám					
	8 Címzett Nr.			9 A fizetés bonyolításáért felelős Nr.									
	14 Vámkezelési kérdő/képviselő Nr.			10 Utolsó küldő orsz.		11 Szerződés/gyártó orsz.		12 Értékek		13 K A P			
	18 Szállítóeszköz rendszáma és honossága induláskor			15 Indító/Árjelölt ország		16 Származási ország		17 Rend. orsz. kód		17 Rend. orsz. kód			
	21 A határt átlépő lényeges szállítóeszköz rendszáma és honossága			19 KTR		20 Szállítási feltételek		23 Átváltási arány		24 Ügylet típusa			
	25 Fuvarekód mód a határon			26 Fuvarekód mód belsőn		27 Kirakodás helye		28 Pénzügyi és banki adatok					
	29 Bejelentő vámhivatal			30 Az áru tárolási helye									
	31 Csomagok és áru megjelölés			32 Tétel soroz.		33 Vámtarifaszám		34 Szám. orsz. kód		35 Bruttó tömeg (kg)		36 Preferencia	
	37 ELJÁRÁSKÓD			38 Nettó tömeg (kg)		39 Kontingens		40 Általános bejelentés/megelőző vámkezelés					
	41 Különös mértékegység			42 Tétel sor érték		43 E M kód		44 Különleges megjelölés (különleges szabványok, igazolások és engedélyek)					
45 Helyesbítés			46 Statisztikai érték										
47 Vámtéher kiszámítás			48 Fizetési könnyítés		49 Paktdár/vámszabadi tétel megnevezése								
Fajta			A kiszabás alapja		Tétel		Összeg		FM		B ADATOK KÖNYVELESI CÉLRA		
Összesen:													
50 Főkeleltet Nr.			Aláírás:		C INDÍTÓ VÁMHIATAL								
51 Jelenlegi határátlépési hely és dátum			által képviselve										
52 Bizonyos nem engedélyezett			Kód		53 Rendeltetési vámhivatal (és ország)								
J RENDELLETESI VÁMHIATAL VIZSGÁLATA			54 Hely és dátum:		A bejelentő / képviselő aláírása és neve:								

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL Telefon: 459-4222
e-mail: info@intrastatksh.hu, Web: www.ksh.hu**INTRASTAT
BEÉRKEZÉS**

Nyilvántartási szám: 2012/06

Az adatszolgáltatás a ..... sz. Kormányrendelet
alapján kötelező.Adatszolgáltatók: Az Európai Unió tagállamaival termékforgalmat
lebonylító, a megfigyelésbe bevont gazdasági szervezetekElső lap Pótlap

1. Adatszolgáltató törzsszáma:

neve:

címe:

2. A jelentést készítő törzsszáma:

neve:

címe:

3. Időszak (év,hó): **2006.**   4. Lapszám: 5. Lapszám összesen: 6. Tételszám összesen:

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Feladó tagállam	14. Származási ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Feladó tagállam	14. Származási ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Feladó tagállam	14. Származási ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Feladó tagállam	14. Származási ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Feladó tagállam	14. Származási ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

19. A kitöltő személy adatai				20. Hely és dátum		
Név		Telefon		A kitöltő személy aláírása PH.		
E-mail		Fax				

Küldendő: 1 példányban a KSH, IntraStat, 1428 Budapest, Pf. 12. címre. Beérkezési határidő: a tárgyhót követő hónap 15. nap

Az adatszolgáltatás statisztikai célra történik. Valótlán adatok közlése, adatszolgáltatás megtagadása, késedelmes adatszolgáltatás büntető-, illetve szabálysértési eljárást vonhat maga után.

A közötti adatokat bizalmasan kezeljük.

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL Telefon: 459-4222
e-mail: info@intrastat.ksh.hu, Web: www.ksh.hu**INTRASTAT
KISZÁLLÍTÁS**

Nyilvántartási szám: 2010/06

Az adatszolgáltatás a ..... sz. Kormányrendelet
alján kötelező.Adatszolgáltatók: Az Európai Unió tagállamaival termékgazdálkodást
lebonnyító, a megfigyelésbe bevont gazdasági szervezetekElső lap Pótlap

1. Adatszolgáltató törzsszáma:

neve:

címe:

2. A jelentést készítő törzsszáma:

neve:

címe:

3. Időszak (év,hó): **2006.**   4. Lapszám: 5. Lapszám összesen: 6. Tételszám összesen:

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Rendeltetési tagállam	14. EU-n kívüli rend. ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Rendeltetési tagállam	14. EU-n kívüli rend. ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Rendeltetési tagállam	14. EU-n kívüli rend. ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Rendeltetési tagállam	14. EU-n kívüli rend. ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

7. Tételsorszám	8. Termék kódja	10. Ügyletkód	11. Szállítási feltétel	12. Fuvarozási mód	13. Rendeltetési tagállam	14. EU-n kívüli rend. ország
9. Termék megnevezése		15. Nettó tömeg (kg)		16. Mennyiség (kiegészítő mértékegységben)		
		17. Számlázott összeg (Ft)		18. Statisztikai érték (Ft)		

19. A kitöltő személy adatai				20. Hely és dátum		
Név		Telefon		A kitöltő személy aláírása PH.		
E-mail		Fax				

Küldendő: 1 példányban a KSH, Intrastat, 1428 Budapest, Pf. 12. címre. Beérkezési határidő: a tárgyhót követő hónap 15. nap

Az adatszolgáltatás statisztikai célra történik. Valótlan adatok közlése, adatszolgáltatás megtagadása, késedelmes adatszolgáltatás büntető-, illetve szabálysértési eljárást vonhat maga után.

A közölt adatokat bizalmasan kezeljük.